

The background is a parchment scroll with a quill pen and a red wax seal. The quill is positioned vertically on the right side, with its tip pointing downwards. The red wax seal is located near the bottom right corner of the scroll. The parchment has a yellowish-brown hue with some darker spots and a slightly textured appearance. The text is written in a stylized, red, cursive font. The scroll is set against a dark wooden background.

Відоми
чоловіки-бібліотекарі
в історії бібліотечної
справи України

Матеріал підготувала
бібліотекар II категорії
А. В. Бзовська

Виставка присвячена

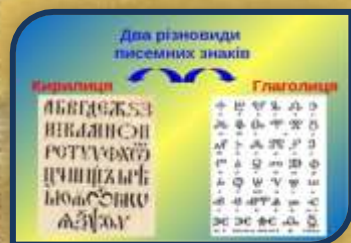
видатним представникам однієї з найвідоміших професій — професії бібліотекаря. Відомі вчені, письменники, філософи, математики, юристи, церковні діячі, просвітники служили у бібліотеках. Вони жили в різні часи, в різні епохи, виконували різні обов'язки в бібліотеках, але всі вони вписали славні сторінки у розвиток бібліотечної справи, просвітництва, служіння книзі.

Святі Кирило та Мефодій

(бл. 827— 869) (бл. 815 — 885)

Кирило та його старший брат Мефодій — слов'янські просвітителі, творці слов'янської азбуки, проповідники християнства, перші перекладачі богослужбових книг на слов'янську мову. Кирило навчався наук у найкращих вчителів Константинополя. По закінченні навчання він прийняв сан ієрея і вступив на службу «хранителем бібліотеки» при соборі Святої Софії. За свідченням джерел, Кирило перед відбуттям до Моравії розробив слов'янську азбуку за допомогою Мефодія переклав з грецької мови на слов'янську книги: Євангеліє, Апостол, Літургія, Служебник, фрагменти Ісалтиря і Требника. Оригінали творів Кирила і Мефодія не збереглися. Творами Кирила учені вважають «Азбучну молитву», «Пролог до Євангелія» та інші.

«Новість временних літ»

Ярослав Мудрий

(983 / 987 - 1054)

Державний діяч, великий князь київський, син Володимира Святославича, святителя Київської Русі. Бібліотека Ярослава Мудрого — за літописними свідченнями, перша бібліотека Київської Русі, що розташовувалася на території Софіївського Собору в Києві. Князь створював бібліотеку протягом сімнадцяти років. Саме створював, а не збирав, оскільки кожну книгу доводилося перекладати з грецької, болгарської, або інших мов (тим паче, що Ярослав був поліглотом), а потім вручну переписувати і переплітати. Більшість книг були церковного спрямування. За підрахунками фахівців, книгозбірня Софійського собору налічувала понад 950 томів. Надальша доля бібліотеки і сьогодні залишається однією із нерозгаданих таємниць історії.

Бібліотека Ярослава Мудрого

Євген Болховітинов

(1767 – 1837)

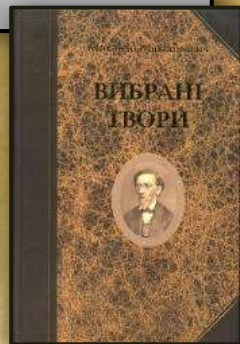
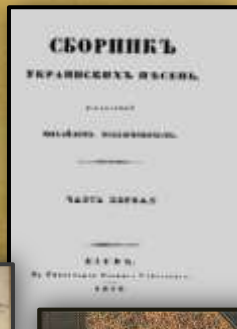
Церковний діяч, історик, археограф, бібліограф, письменник, перекладач; Митрополит Київський і Галицький. Автор біобібліографічних словників церковних і світських письменників, праць з церковної історії, у тому числі описів монастирів, церков та монастирських бібліотек, зокрема описів Софійського собору та Нечерської лаври в Києві, богословських студій, перекладів творів французьких письменників та публікацій. Болховітинов був одним з основоположників вітчизняної біобібліографії, систематизував досвід попередніх друкованих і писемних джерел, додав до своїх видань записи усних переказів про діячів минулого й матеріали своїх сучасників.

Михайло Олександрович Максимович (1804-1873)

Український та російський вчений, історик, ботанік, етнограф, філолог, член-кореспондент Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук, перший ректор Київського Імператорського університету святого Володимира. Працював у бібліотеці і університетському Гербарії Московського університету. В 1934 році переїхав до Києва і був назначений ректором Київського університету ім. св. Володимира. Ім'я Максимовича носить одна з найбільших бібліотек в Україні — Наукова бібліотека ім. М. Максимовича, Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Микола Васильович За́кревський

(1805- 1871)

Відомий український історик, етнограф, художник, мовознавець і письменник. Микола Закревський народився у Києві. Закінчив Харківський університет. Навчався у Дерптському (тепер Тартуський) університеті. Вчителював у Ревелі (Таллін). В кінці 50-х років XIX століття працював коректором у друкарні Московського університету, помічником бібліотекаря в Рум'янецьському музеї. Створив фундаментальні праці «Нарис Історії міста Києва», «Літопис і опис міста Києва», видав збірку «Старосвѣтскіе бандуриста», а також «Словарь малороссійских идіомов», автор історичної праці «Опис Києва». У 1983 році на його честь в Києві названо вулицю.

Константин Дмитриевич Думитрашқо (1814 – 1886)

Один з перших україномовних поетів, професор словесності Київської духовної семінарії. З 1872 року — бібліотекар Київської духовної академії, автор відомої бурлескно-травестійної поеми «Жабомишодраківка», писав легенди, балади, перекладав з німецької мови (уперше — взявся до «Фауста» Гете). Його поезія «До харих очей», написана 1854 року, стала українською народною піснею. Думитрашқо був відомий і як автор статей з фольклору на історично-літературні і морально-етичні теми: «Святочні колядки і вірші», «Іван-Купала» та інші. Талант Думитрашқа також цінував Тарас Шевченко, який назвав його «безперечно обдарованою людиною».

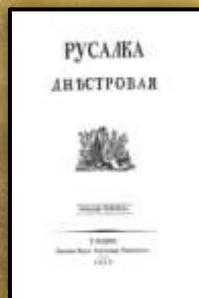

Іван Миколайович Вагилевич

(1811 – 1866)

Псевдоніми – Вагилевич Далибор, Волк Забліжа.
Поет, філолог, фольклорист, етнограф, архівіст, видавець.
Разом з М. Машикевичем та Я. Головацьким організував товариство «Руська Трійця». Особливою сферою діяльності І. М. Вагилевича була бібліографія, він прагнув надати їй загальноєвропейського значення.
Найкраща бібліографічна праця – пошажчик «Мольські письменники-русини» з додатком «Латинські письменники-русини». Вначний бібліографічний матеріал містять «Замітки о руській літературі», написані у 40-х роках ХІХ століття.

Остан Степанович Терлецький

(1850 – 1902)

Український громадський діяч, публіцист, літературознавець, економіст, правознавець XIX століття. закінчив філософський факультет Львівського і правничий Віденського університетів. Після навчання в університеті Терлецький отримав посаду у цісарсько-королівській університетській бібліотеці Відня. належав до тієї ж когорти «каменярів», що й Іван Франко. Він був представником західноукраїнської молоді, яка займалася питаннями розвитку громадського та літературного життя України. Публіцистична, літературно-критична, фольклористична та епістолярна спадщина Остапа Терлецького ще й досі не зібрана в окремому виданні. Його праці не виявлені в повному обсязі й недостатньо вивчені.

Михайло Іванович Павлик

(1853 — 1915)

Історик, філософ, фольклорист, етнограф, поет, прозаїк, журналіст, редактор, видавець, бібліограф, перекладач, культурно-освітній діяч, економіст. У 1897 році обіймав посаду бібліотекаря у Науковому товаристві імені Шевченка (займався впорядкуванням архівних матеріалів, проводив значну бібліографічну роботу). Титанічна праця вкладає письменником у провідні часописи того періоду — «Друг», «Громадський друг», «Дзвін», «Молот», «Громаду», «Батьківщину», «Народ», «Хлібороб», «Громадський голос», редактором яких він був.

До 25-річчя літературної діяльності І. Франка підготував першу бібліографію його творів «Спис творів Івана Франка за перше 25-ліття його літературної діяльності» і видав її у Львові 1898 року.

Микола Федорович Сумцов (1854 – 1922)

Український вчений, літературознавець, бібліограф, етнограф, фольклорист, публіцист, Академік АН УРСР (1919). Був членом правління Харківської громадської бібліотеки з 1886 року. Автор понад 900 друкованих праць, зокрема з питань бібліотечної справи. Автор праць «Современная малорусская этнография» (1892–1896), «Мисанки» (1891), «Изучение кобзарства» (1905), «Слобожанщина и Шевченко» (1918) та серії книг «для народного чтения», виданих у Харкові українською мовою: «Дітям і дорослим», «Хліборобам» (1908), «Географія України» (1921). Тривалий час редагував «Сборники Харьковского историко-филологического общества».

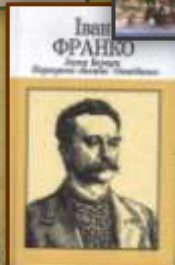

Іван Якович Франко

(1856 – 1916)

Його перу належить велика кількість бібліографічних матеріалів (списків, показчиків, оглядів), а також рецензій, критичних заміток, анотацій з бібліографічним насиченням. Під час навчання у Львівському університеті був обраний бібліотекарем бібліотеки студентського «академічного гуртка». У 1892 році вийшов великий бібліографічний огляд «Галицьке краєзнавство». В ньому наводяться приклади роботи діячів з природознавчої, етнографічної та історичної тематики, аналізуються деякі з них. Усього за життя Франка окремими книгами і брошурами з'явилося понад 220 видань, у тому числі більш ніж 60 збірок його оригінальних і перекладних творів різних жанрів.

Борис Дмитрович Грінченко

(1863 — 1910)

Літературознавець, мовознавець, бібліограф, літературний критик, фольклорист, етнограф, письменник, публіцист, перекладач, редактор, видавець. Упорядник та редактор «Словника української мови». Займався створенням чернігівської земської бібліотеки. У 1901 році вийшла його солідна бібліографічна праця «Література українського фольклора 1777-1900», у якій було систематизовано майже все, що стосувалося українського фольклору: зібрання матеріалів, замітки, рецензії та ін.

Справжньою скарбницею для сучасних авторів-популяризаторів і видавців науково-популярної літератури є особлива тематична група чернігівських видань — популярні бібліографічні нариси про визначних українських літераторів.

Разом з дружиною упорядкував і каталогізував відому колекцію української старовини В. Тарновського.

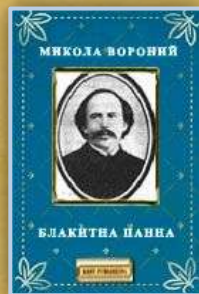

Ми́кола Кіндратович Вороний

(1871 – 1940)

Український поет, театрознавець, перекладач, громадсько-політичний діяч. Працював бібліотекарем і коректором Наукового товариства імені Шевченка, режисером українського театру товариства «Руська бесіда», в редакції журналу «Життя і слово», де вів рубрику «Вісті з Росії». Допомігав І. Франкові у виданні газети «Громадський голос» і «Ради́кал», деякий час був неофіційним редактором журналу «Воря». 1899 року поет написав свій найвідоміший твір — поему «Євшан-зілля» про необхідність повернення людині історичної пам'яті, усвідомлення своєї національної приналежності.

Степан Онисимович Сірополко

(1872 — 1959)

Сподвижник українського бібліотекознавства. Був одним із організаторів та учасників Першого Всеросійського бібліотечного з'їзду в 1911 році. Під час Української Народної Республіки керував українським шкільництвом та бібліотечною справою. Входив до складу комісії з підготовки Всеукраїнського з'їзду бібліотекарів. Восени 1919 року був прийнятий на посаду завідувача бібліотеки Каменець-Подільського університету, де видав працю «Народні бібліотеки. Організація та техніка бібліотечної справи» — перший україномовний практичний poradnik для бібліотекарів України. Автор першого підручника із бібліотекознавства українською мовою «Короткий курс бібліотекознавства. Історія. Теорія та практика бібліотечної справи».

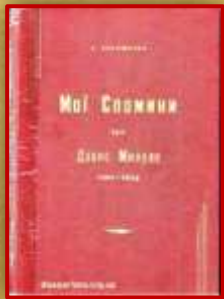

Дмитро Іванович Дорошенко

(1882 — 1951)

Вродливий український історик, публіцист, педагог, громадський і держаний діяч. Один із фундаторів Української Центральної Ради. З 1918 року міністр закордонних справ Української держави. У 1913 році обійняв посаду бібліотекаря Історичного музею у Києві. Автор близько 1 тис. праць з історії України, історії культури і церкви в Україні. Визначне місце в українській публіцистиці займають книги спогадів Дорошенка «Мої спогади про давно минуле. 1901—1914 роки» (1949), «Мої спогади про недавнє минуле. 1914—1920 роки» (1923—1924).

Іван Іванович Ґрієнко (Митрополит Іларіон)

(1882 — 1972)

Випускник Імператорського університету Св. Володимира (1909 р.), визначний учений-історик, поет, громадсько-політичний і церковний діяч, міністр освіти та ісповідань УСР, митрополит Української автокефальної церкви З 1923 року — член Наукового товариства ім. Шевченка у Львові (входив до філологічної, бібліографічної секцій та Ліги української культури). Нитому вагу в історичних, книгознавчих, філологічних, педагогічних працях І. І. Ґрієнка, мають питання бібліографії як складової частини книгознавства. Досить значний внесок ученого в складанні реєстру україномовних видань. Мерші бібліографічні публікації І. Ґрієнка були актуальні для тогочасних умов відродження української мови.

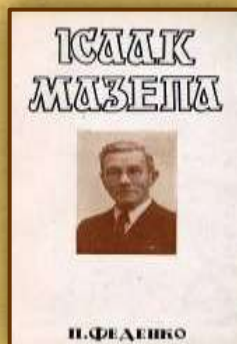

Ісаак Прохорович Мазепа

(1884 — 1952)

Відомий громадсько-політичний і державний діяч часів Української революції 1917 — 1920 р.р., голова Ради Народних Міністрів УНР; учений, педагог, публіцист.

Працював у бібліотеці Наукового товариства імені Шевченка над книжкою «Большевизм і окупація України» (1922), «Відстави нашого відродження» (1946), «Україна в огні і бурі революції» (1950—1952) та ін. У 1923 році оселився з родиною у Празі, де через кілька років отримав постійну роботу бібліотекаря в Українській господарській академії в Мудебрадах.

Іван Петрович Крип'якевич

(1886 – 1967)

Відомий історик, археограф, організатор наукового життя, громадський і освітній діяч, журналіст, професор Львівського університету. У 1946 році переїхав до Києва, де йому надали посади старшого наукового співробітника Інституту історії України АН УРСР і завідуючого відділом стародруків Державної публічної бібліотеки УРСР. Керуючи відділом, Іван Петрович організував опрацювання та упорядкування фонду. Автор великої кількості наукових досліджень про українську козацьку державність та Богдана Хмельницького, ряду підручників з історії України.

Юрій Олексійович Меженко

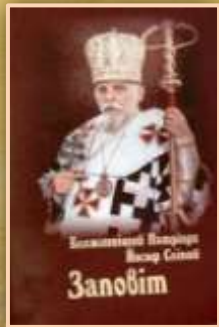
(1892 — 1969)

Видатний український радянський бібліограф, книгознавець, бібліотекознавець. Перший директор Головної книжкової палати (1919-1922) у Києві та голова ради Всенародної бібліотеки України при Українській Академії наук. У 1922 році було призначено директором Українського науково-дослідного інституту книгознавства, де він працював до 1931 року. Протягом 1923 — 1930 р.р. редагував журнал «Бібліографічні вісті». Також викладав книгознавчі дисципліни на бібліотечних та бібліографічних курсах, був членом «Русського библиографического общества». У 1934 — 1945р.р. Ю. О. Меженко — головний бібліотекар, керівник відділу бібліографії ДАБ ім. Салтикова-Шчедріна у Ленінграді.

Мосиф Єліпий (Мосин Іванович Коберницький- Дичковський) (1892 – 1984)

Єпископ Української греко-католицької церкви, кардинал Римокатолицької церкви; з 1 листопада 1944 року Митрополит Галицький та Архієпископ Львівський, з 23 грудня 1963 року Верховний Архієпископ Львівський — предстоятель Української греко-католицької церкви, визначний релігійний, науковий і політичний діяч. З натхненням створював та розбудовував Богословське наукове товариство, передусім скомплектував бібліотеку товариства, а в 1922 році став її директором. Згодом ця бібліотека стала однією з найбільших українських книгозбірень Львова. Багато його праць присвячено висвітленню питань історії Церкви, Берестейської унії. У 1961-84 роки опубліковано 13 томів праць Єліпого. За наукову роботу був обраний почесним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка (1964), дійсним членом Тіберійської академії в Римі (1965), членом Манської академії св. Томи (1981).

Леонід Соломонович Первомайський (1908 – 1973)

Поет, прозаїк, драматург, перекладач, лауреат Державної премії СРСР. Після закінчення школи працював на Карлівському цукровому заводі, бібліотекарем у Вачепилівському районному будинку селянина (нині Молтавська область). На початку 20-х років завідував хатою-читальнею. Збірки віршів Первомайського «День народження» і «Земля» 1944 року відзначено Державною премією СРСР другого ступеня. Леонід Первомайський виступав також як літературний критик і публіцист, але поза власною творчістю, найбільше він уславився як перекладач.

Коли старанно пошукаєш у книгах мудрості, то матимеш велику користь для душі. Бо той, хто часто читає книги, той із Богом бесідує, або зі святими мужами.

(«Новість минулих літ»)

Дивною і ненатуральною здається людина, яка існує без книги.

Т. Г. Шевченко

Книжки на те пишуть щоб їх читати, а на те читаються, щоб роздумати прочитане.

І. Я. Франко

Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається духовність. Сам 'ятаймо, що у давнину бібліотеку називали «дім життя», «притулок мудрості», «аптека для душі».

В. Г. Сухомлинський

Електронні ресурси

Кирило і Мефодій. Українська мова. Енциклопедія. – Ізборник [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://litopys.org.u/ukrmova/um31.htm>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Ярослав Мудрий біографія скорочено / Dovidka.biz.ua [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://dovidka.biz.ua/yaroslav-mudriy-biografiya-skorocheno/>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Євгеній (Болховитинов) [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Євгеній_\(Болховитинов\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Євгеній_(Болховитинов)). – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Максимович Михайло Олександрович [Електронний ресурс]// Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Максимович_Михайло_Олександрович. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Закревський Микола Васильович [Електронний ресурс]// Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Закревський_Микола_Васильович. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Вагилевич Іван. Біографія , Вірші, поезія. Клуб поезії [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://www.poetryclub.com.ua/metrs.php?id=316&type=biogr>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Думитрашко Костянтин – Довідник з української літератури [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : www.ukrlit.vn.ua/info/dovidnik/106.html. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Терлецький Остап Степанович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Терлецький_Остап_Степанович. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Павлик Михайло Іванович – Провідники духовності в Україні... [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : pidruchniki.com/kulturologiya/pavlik_mihaylo_ivanovich. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Сумцов Микола Федорович – Українська бібліотечна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://ube.nplu.org/article>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Франко Іван Якович – Біографія – УКРЛІТ. ОРГ [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://onlyart.org.ua/biographies.../ivan-franko-biografiya/>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Борис Грінченко. Життя і творчість [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : md-eksperiment.org/etv_page.php?page_id=3698. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Микола Вороний – Біографія (Скорочено) [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://ukrclassic.com.ua/katalog/v/voronij-mikola>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Сірополко Степан Онисимович – сподвижник українського бібліотекознавства [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : allref.com.ua/.../Siropolko_Stepan_Onisimovich_-_spodvijn. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Дорошенко Дмитро Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : www.libr.dp.ua/region/doroshenko.htm// Дорошенко Дмитро Іванович . – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Галерея видатних особистостей [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : www.univ.kiev.ua/ru/geninf/osobystosti/ogienko . – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Мазепа Ісаак Прохорович – Малий словник історії України [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : history.vn.ua/book/dict/822.html. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Крип'якевич Іван Петрович – Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : esu.com.ua/search_articles.php?id=1579. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Роль Юрія Меженка в становленні та розвитку українського книгознавства [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : allref.com.ua/.../Rol-_Yuriya_Mejenka_v_stanovlenni_ta_ro. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Йосиф (Сліпий) [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Йосиф_\(Сліпий\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Йосиф_(Сліпий))// Йосиф (Сліпий). – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.

Первомайський Леонід Соломонович [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://histpol.narod.ru/person/pers-16/pers16-047.htm>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 21.08.2017.